

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 5 Sayı: 22 Volume: 5 Issue: 22

Yaz 2012 Summer 2012

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

MAARİF VEKÂLETİ'NİN 1927 YILI "TÜRKİYE ARMASI" MÜSABAKASI
"TURKISH COAT OF ARMS' CONTEST HELD BY THE BOARD OF EDUCATION IN
1927"

Yaşar ÖZÜÇETİN*

Ahmet Haşim ALTINIŞIK**

Öz

Arma ve benzeri semboller değişik soy ve devletlere, farklı dinlere ait olmakta ancak, ayrı sembol ve işaretlerin ortaya çıktığı da görülmekte idi.

Osmanlılar, figürlü tasvirlerle rağbet etmedikleri ilk dönemlerde devlet arması olarak sultanın tuğrasını kullanmış, geç devirlerde ortaya çıkan devlet armasını Batılı bir anlayışla düzenleyerek çok unsurlu ve simetrik bir kompozisyon ortaya koymuşlardı. Bu kompozisyon II. Mahmud devrinde bozulmaya başlamış, II. Abdülhamid devrinde ise orijinalliğini kaybetmişti.

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşu ile birlikte Osmanlı Arması'nın hukuki değeri de hükümsüz kalmıştı. Yeni devlet, "Türkiye Cumhuriyeti arması" için Maarif Vekâleti'nin bünyesinde genel bir müsabaka açılmasını kararlaştırmış, yapılan bu müsabakada Namık İsmail'in hazırlamış olduğu arma başarılı bulunmuş, ancak bu arma modeli devletin resmî arması olarak kabul görmemiştir.

Anahtar Kelimeler: Arma, Türkiye Cumhuriyeti, Türkiye Arması Müsabakası, Türkiye Arması, Maarif Vekâleti.

Abstract

Although coat of arms and other similar symbols pertained to different dynasties, states and religions, it is seen that distinct symbols and emblems have also appeared.

Ottomans used sultan's signature as the official coat of arms in the first period when they did not indulge figurative portrayals. They arranged the official coat of arms with Western concept and introduced a multifactorial and symmetric composition in the late period. This composition started to be deformed in the time of Sultan Mahmud II and lost its originality in the time of Sultan Abdulhamid II.

As Turkish Republic was established, the Ottoman Coat of Arms fell into abeyance jurally. The new state decided to hold a contest for "Turkish Republic Coat of Arms" through the instrumentality of the Board of Education.

After the contest, the coat of arms designed by Namık İsmail was found successful but this coat of arms pattern was not accepted as the official coat of arms.

Keywords: Arm, Turkish Coat of Arms, Turkish Republic, Turkish Arm, The Board of Education.

* Doç. Dr., Ahi Evran Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü.

** Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı.

Giriş

Arma; bir otoriteyi veya bir sosyal statüyü ifade eden ve üzerinde yer aldığı nesneyi, taşıdığı fikir ve otoriteye bağımlı veya mensup kılan tanıtıcı şekil¹ olarak tarif edilmektedir.

Kısaca arma; bir devlet, bir şehir, bir hükümdar veya bir aileye mahsus olan alametlerin tertibinden meydana gelen resim, kabartma, silah ve eşyayı içeren levha diye tanımlanabilir (Celal 1975: 103). Tarihin yardımcı bilimlerinden olan arma ise, armanın kendisinden, arma sanatı ve arma hukukundan bahseden bir bilimdir. Bu bilimin kaynakları mühürler, paralar, Ortaçağ yazarlarının eserleri ve arma tomarları, mezar taşları, arma beratları olup, sistemli olarak işlenmesine XIV. yüzyılda başlanmıştır².

Arma ve benzeri kavramlar tarih öncesi çağlarda mevcut olup, iletişim görevini üstlenerek, değişik soy ve devletlere, farklı dinlere ait olmuş ancak, ayrı sembol ve işaretlere de rast gelinebilmiştir. Arma ve semboller, doğadan kaynaklanıp, doğanın yaratıcı ve yok edici özelliklerinin adeta kendilerine yansımaya neden olmuştu. Bu şekilde sembol ve armalar dinî ve manevî düşüncelerin bir ürünü olarak meydana gelmekte ve bilahare kendilerini Tanrı sayan krallarla gelişerek, yönetici sınıfın bir işareti olmaktaydı (Özdemir 1997: 9-11).

İnsanoğlu, doğayı anlama ve kendilerini anlatma çabalarının birer neticesi olarak iletişimin alt grubu olan işaretler dünyasını meydana getirmişti. Böylece çok eski zamanlardan beri kendilerine mahsus özel alametler taşımak eğilimi göstermişlerdir. İbraniler, Çinliler, Avrupalıların istilasından önce Azteklerde ve hemen hemen bütün eski milletlerde bu eğilim görülmekteydi (TA 1971: 352). Bu yüzden armaların ortaya çıkışı insanlık tarihine kadar uzanmaktadır. Mısır, Mezopotamya ve Ön Asya uygarlıklarında, Anadolu'da Hititler'de, Truva'da ve Galatlar'da arma ve benzeri sembollerin kullanıldığı günümüze gelen eserlerden anlaşılmaktadır. Eski çağlarda armanın en yaygın kullanıldığı yer sikkelerdir. İlk sikkeyi basan Lidyalılar, krallarının arması olarak arslan şekli kullanmış, diğer kent devletlerine Lidyalılardan geçen para basma işlemi aracılığıyla bu kentlerde de armaların ortaya çıkması söz konusu olmuştur. Bahsi geçen dönemde armalar, dinî, astronomik, ticarî ve kent armaları şeklinde Akdeniz uygarlıklarının tamamında yaygınlaştığı görülmektedir (Özdemir 1997 14).

Akdeniz uygarlıklarının bir bölümünün İslâm İmparatorluğu yönetimine girmesiyle birlikte, İslâmiyet'in şekil ve resme mesafeli duruşuna rağmen karşılıklı etkileşim neticesi özellikle astrolojik semboller İslâm medeniyetine girmiş, renk sembolizmi gelişmişti (Artin 1902: 79). Avrupa'da arma ve semboller XI. ve XII. yüzyıllarda Haçlı seferleri esnasında ortaya çıkmaktadır. Öncelikle Bizans'ın gelişmiş dinî sembolizminden etkilenen Avrupalılar, haçı Bizans'tan almışlardı. Bu alametlerin bugünkü anlamda armalar haline gelmesi, XII. yüzyıl ortalarına rastlar. Harpte veya harp oyunlarında taşınan silah ve elbiseler üzerinde, Bizans ve Haçlılar vasıtasıyla doğu memleketlerinden gelen süslerin etkisi ile herkesin bir süs bulundurması ve bunların birbirinden farklı olması, armanın menşeyini teşkil eder. Genel olarak kalkan veya miğferlere konan arma, yüzleri tamamıyla örtülü olan şövalyelerin kendi adamları tarafından tanınmasına yaramaktaydı. Barış zamanlarında bu alametler mühürlerde kullanılmıştı. İlk armalı mühür, 1150 tarihinde görülmüştü. Mühür kullanılması adetinin genelleşmesi ile gün geçtikçe asalet, zenginlik veya şahsiyet sahiplerinin alameti haline gelen armalar da dört yana yayılmıştır (TA 1971: 352).

Avrupa şövalyelerinin savaş sırasında tanınmak için, seçtikleri bazı şekilleri özellikle kalkanlarına ve diğer silahlarına işletmelerinden dolayı Latince'de kalkan ve silah, zırh, ordu

¹ *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi (TDVİA)*, C.3, İstanbul 1991, 382; Arma; Hüseyin Kâzım Bey tarafından Türk Lügatinde şu şekilde ifade etmektedir; Arma; İtalyanca, arma isim, yelken, direk ve seren gibi donanan şeyler; bir nişan ve alamet-i mahsusayı havi levha ve bunların üzerlerinde mahkuk olan resimler ve nakışlar, hükümetlerin, bazı şehirlerin ve büyük ailelerin alamet-i mahsusalarını, nukuş ve tesaviri ve cümel ve rumuzu havi levhalar, yeniçeride yirmi beşin topuzu misillü her hanedanın esliha; maadin ve hayvan resimlerinden ibaret nişanı, Türkide ongun; Pakalın 1983: 80.

² Komisyon (1971). *Türk Ansiklopedisi*, C.3, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, s. 352.

anlamalarını taşıyan arma kelimesi, Ortaçağ'dan itibaren bu tür alametlerin de adı haline gelmiştir. Daha sonraları kalkanlardaki bu şekiller şövalyelerin ahfadı tarafından asaletlerinin belirtisi olarak benimsenmiş ve ortaya çok çeşitli armalar çıkmıştır. Arma, bazen tek şekil bazen de birkaç şeklin kompoze edilmesiyle ortaya çıkmakta ve her figür veya motifin ayrı ayrı meydana getirdikleri bütünün de genel bir anlamı bulunmaktadır. Bütün dünyada görülebilen armaların kompozisyonlarında genellikle hayvan, hayali hayvan, silah, yıldız ve çiçek gibi motifler yer almaktadır³.

Avrupa'da henüz armaların kalkanlara işlenmediği dönemde İslâm ordularında bunun görüldüğü, İslâm ordularındaki kalkanlar yuvarlak ve badem şeklinde olup, kalkanların yanı sıra bayrakların da kare bir şekil, bir kılıç ve hilal, vazoya benzer bir şekil ve kufi tarzda yazılmış Allah yazısı, kartal, aslan, zambak ve dikey bantların olduğu görülmektedir. Bu işaretlerin hemen hepsi Haçlı seferleri sonunda Avrupa'da yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır. Avrupa'da kullanılan armalarda ortak özellikler bulunmaktadır. Hemen her armada, arma kalkanı yer almakta arma kalkanının üzerinde başlıca şu şekiller yer almaktadır; Yatay ve dikey renkli çizgiler, haç, kartal, arslan, leopar, at, bitkiler, ay, yıldız, güneş, kale, manto, anahtar, gemi, çapa, kılıç, ok gibi yer alan şekil ve nesnelere bazen yalın olarak renk üzerinde, bazen de bir kaç bir arada kullanılıyordu (Özdemir 1997: 16-19; Haucourt vd. 1992:40-41).

1.Armanın Türklerdeki Yansımaları

Orta Asya bozkır uygarlıklarının uzun yıllar totemizm ve şamanizm gibi ilkel dinî inançların etkisinde kaldıkları görülmektedir. Şamanizm'in XIX. yüzyılın ilk yıllarına kadar bazı Türk boylarını kuvvetle etkilemeye devam ettiği araştırmalar ile ortaya çıkmakla birlikte eski Türkler daha çok tabiat kuvvetlerine, atalar kültürüne ve gök tanrı inancına bağlı bulunmakta idiler⁴. İklim ve tabiat şartlarına bağlı olarak dinamik bir hayat süren bozkır uygarlığı insanları, kültürlerini at ve demir üzerine kurmuşlardı. Ateş, demir, toprak, su ve ağaç yalnız şamanistlerce değil tüm yaşayanlar için kutsal kabul edilmişti (Uraz 1992: 165). At, demir ve kurt, Türk mitolojisinden gelen bir kutsallığa sahipti. Ergenekon ve Türeyiş destanlarında belirtildiği gibi Türklerin türeyişinde kurt kültürünün önemli bir yeri vardı. Hunların ve Göktürklerin kurt başlı sancak taşımalarının kökeni bu kültürden kaynaklanmaktaydı. Türkler bu kültürel özelliklerin doğurduğu sembolizme bağlı kalmışlardı. Türkler mübarek ve kutlu saydıkları hayvanlara "ongun" adını vermişlerdi (İnan 2000: s.42-43).

Genel olarak her Türk boyunun kendine has olarak kutsal kabul ettiği, at, geyik, dağ keçisi, boğa ve yırtıcı kuşlar gibi bir takım ongunları bulunmaktaydı. Bunlar, genelde damga halinde kullanılırdı. Avrupa milletlerine en büyük tesirde bulunan hiç şüphe yok ki Selçuklu Türkleri olmuştu. Oğuz Türklerinin bütün boylarının arma ve sembolleri de büyük veya küçük

³ Komisyon (1991) *TDVİA*, C.3: 382; 1180'den sonra bayrakların üzerindeki armaların şövalyelerin kalkanlarında görülmeye başlandığı gözlenmiştir. Turnuvalara katılan şövalyelerin kalkan ve miğferlerinde yaygın olarak kullanılan armalar, şövalyelerin derebeylerine dönüşmesi ile derebeyi ve asiller sınıfının ayırıcı bir işareti olmaya başladı. Başlangıçta tamamen askerî bir nitelik taşıyan bu işaretler sonraları aristokrasinin sembolleri haline gelmişti. Krallar, asilzadeler, piskoposların armalarının yanı sıra kentler ve gemilerde arma kullanılmaya başlandı. Armaların hızla yaygınlaşması ile arma kullanımı ve şeklinin belli kurallara bağlanması düşünülerek, her asilzadenin armasının bilinmesi için Arma Sicilleri meydana getirildi. İlk dönemlerden beri kullanılan ve üretilen yeri tanımlayan sembol ve işaretler, XII. yüzyıldan başlayarak Ortaçağ Avrupa'sının üreticileri, tüccarları ve tüccar birlikleri tarafından satışa sunulan malların üzerine marka olarak konmaya başlanmıştır. XIV. yüzyılda lonca sisteminin yaygınlaşması ile malların üzerine konan üretici işaretleri, kalitesiz mallara karşı bir garanti ve güven belgesi oldu. Bu tanıtıcı işaretleri armanın ürünlere uygulanışı şeklinde meydana gelmişti; Haucourt vd. 1992: 13-14; Arma Sicilleri kralın yanında harbe katılan ya da bir turnuvada savaş oyunlarına iştirak eden asilzadelerin armalarının bir araya getirilmesi ile oluşturulmuştur (Özdemir, 1997: 16).

⁴ Geniş bilgi için bakınız, Komisyon (1992). *Türk Dinyası El Kitabı*, C. I, Ankara: Coğrafya-Tarih, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları.

av kartallarından meydana gelmekteydi⁵. Göktaarı inancının getirdiği kültün bir sonucu olarak yükseklerde uçan ve Göktaarı'ya yakın olan kuşlar ongun olarak kabul edilirdi.

Bozkır kültürü ve Türklerin dinî inançlarının birer yansıması şeklinde olan ongunlar kutsallığın yanı sıra işlevsel açıdan aidiyet ve sahipliği ön planda tutmakta idiler. Göktaarı inancının doğurduğu güneş, ay ve dağların da kutsallığının Türk sembolizminde önemli bir yer aldığı, ünlü Hun Hükümdarı Attila'nın bayrağında bir kuş resminin bulunduğu, Gök Türk bayrağında ise kurt başının yer aldığı bilinmektedir (*TDVİA*, C.3, 1991: 382). Türklerin İslâmiyet'i kabulüyle birlikte İslâm kültürü de bu işaretler dünyasına yön vermeye başlamıştı. Ancak Türkler ata geleneklerini Selçuklu ve Selçuklunun ardılı devletlerde, özellikle Anadolu'da kurulan devletler aracılığıyla sürdürmüşlerdir. Türklerin Orta Asya'dan taşıdıkları gelenekler, İslâmiyet, antik kültür ve Bizans'la kaynaşarak, yepyeni bir Anadolu kültürü meydana getirmekte idi. Bu kültürün sembolizmi dünyanın en ilginç sentezini ve zenginliğini yaratmıştır. Türk İslâm devletlerinde armalara en yakın konu hâkimiyet timsali olarak kullanılan sembollerdi. Bu sembol ya da armalara, bastırılması hükümdarlara has olan sikkelerin üzerlerinde, hükümdarların yaptırdıkları binalarda, kullandıkları madenî eşya ve elbiselerde rastlanmaktadır. Bu sembol ve armalar da güneş, hilal, yıldız gibi kutsal sayılmış gökyüzü cisimleri ile on iki burca ait işaretler, ok, yay, kılıç, tuğ gibi askerî araçlar, arslan, kurt, tuğrul, kartal gibi yırtıcı hayvanlar ve avcı kuşlar, dragon, sfenks çift başlı tuğru gibi mitolojik hayali yaratıklar, ya da boy damgaları olduğu gözlenmektedir (Köprülü 1939: 33-34).

Türklerde yırtıcı hayvanlar eskiden beri boyların sembolü olarak saygı görmüştür. Anadolu Selçukluları sikkeler, seramik ve çini eserlerle taş ve madenî süslemeler üzerinde arma olarak çift başlı kartal motifini kullanmışlardır. Bazen de es-sultan ibaresiyle birlikte kullanılan, kanatları ve pençeleri iki yana açılmış çift başlı kartalın bir hâkimiyet sembolü olduğu anlaşılmaktaydı (*TDVİA*, C.3, 1991: 382).

İlk ve ortaçağlarda doğup gelişen kent armalarının İslâm kentlerinde mevcut olmadığı görülmekle birlikte bazı kent, sur ve kale duvarlarında ve kapılarında rastlanan armaların kenti fetheden hükümdarın işaretleri olduğu kabul edilmektedir. Memlûkluların "rang" adı verilen armalar üzerinde hayvanî, bitkisel, geometrik motifler, kadeh, kılıç gibi çeşitli eşya resimleri bulunmaktadır. Ancak bunların devleti temsil eden sembol olmadıkları, sadece Memlûk sultanlarının kişisel armaları olduğu bilinmektedir. Eyyubiler ve Memlûklarda arma taşımak sultanlar ile emirlerin imtiyazları arasında bulunduğu, armalardaki yazılarda yalnız sultanlar ile emirler ifade edilmesinden anlaşılmaktadır. Orta zamanlarda Türk kadınları hür yaşamakla birlikte resmî memuriyetlere tayin edilmediklerinden dolayı babalarının veyahut eşlerinin armalarını taşırlardı (Sami 1933: 10-12).

Orta Asya, Maveraünnehir ve İran'da kurulan Türk devletlerinde, Selçuklularda, Anadolu Selçuklularında çetr, tuğ, damga, tuğranın bir arma olarak kullanıldığı kabul edilmektedir. Türk İslâm devletlerinde hükümdarın imzası, mührü, damgası ve tuğrası da devlet sembolü olarak kabul edilmiştir. İslâmiyet'in etkisiyle birlikte İslâm devletlerinde hayvan sembolleri kullanılmamaya başlanmakla birlikte Anadolu Selçuklularının eski geleneklerine bağlı kalarak arma kullanmaya devam ettikleri görülür. Özellikle Anadolu Selçuklu kabartmalarında sık sık görülen ve olağanüstü gücü olduğuna inanılan arslan kabartmasına kervansaray, saray, kale gibi askeri sivil yapılarda rastlanmaktadır. Mutlak gücü ve kuvveti temsil ettiğinden, Selçuklu sultanlarından Kılıçarslan'nın adı da buradan gelmektedir. Arslan, her devirde ve kültürde kuvvet ve kudret sembolü olarak kabul edilmiştir. Bu nedenle üzerine konulduğu yapıyı kötülük ve düşmandan koruduğuna inanılan bir semboldür (Öney 1998: 37-40).

⁵ (Ögel, 1972: 1129) 24 Oğuz boyuna ait olan ongunlar şu şekilde idi; Kayı Boyu, şahin; Bayat Boyu-Alka Evli Boyu, Kara Evli, şahin; Yazır Boyu-Dodurga Boyu-Döğer Boyu, kartal; Avşar Boyu-Kızık Boyu-Begdili Boyu-Karkın Boyu, tavşancıl; Bayındır-Begene Boyu-Çavuldur Boyu- -Çepni Boyu, sunkur; Salur Boyu-Eymir Boyu-Alayundlu Boyu-Üreğir Boyu, uc kuşu, İğdir Boyu-Bügdüz Boyu-Yıva Boyu-Kınık Boyu, çakır (Sümer, 1999: 230-231).

Selçuklu taş eserlerinde sıklıkla yer alan hayat ağacı sembolü ise Orta Asya şamanist kalıntıların getirdiği bir inançtı. Şaman gökyüzü katlarına yaptığı temsili yolculuğu hayat ağacı yardımı ile yapar ve Tanrı Ülgen'le konuşurdu. Bu ağacın üzerinde gök katlarını işaret eden dokuz kertik bulunur. Sonsuzluk, ebedilik, ölümsüz yaşamı temsil ederdi (Eliade 1992: 26).

Orta Asya Türklerine bakıldığında avcı kuş tuğru ya da kartal bir totem olarak kabul edildiği görülmektedir. Şamanların kartalla bir kadının birleşmesinden doğduğu kabul edilirdi. Kartalın doğu ve batı yönüne bakışı gökyüzü hâkimiyetinden ileri gelmektedir. Orhun kitabelerinde de ölen kişinin kuş şeklinde uçup gittiği ifade edilmişti (Çoruhlu 1995: 72-73). Türklerde kartal, hükümdarlığın bir alameti idi. Eski Türklerde her yiğit yani Alp'in başlıca üç dilek ve sembolü vardı. Bunlar; at, av doğanı veya kartal, av köpeği, kendini bilen her Türk genci gözünü açar açmaz bu üç şeye sahip olmak isterdi. Türklerde kartala saygı eski bir din geleneğiydi. Selçuklu çağında bir sembol veya arma olarak görülen kartalların Müslüman abidelerin üzerine vurulmasında hiçbir engel görülmemiştir. Selçuklularda kartal veya çift başlı kartallar devletin resmî bir arması değildi. Paralar ve yazılı kaynaklarda kullanılan ok ve yay Selçuklu Devletinde iki önemli semboldü. Yılan nasıl Çinliler tarafından bir ejder haline getirilmişse, kartallarda burada şekil değiştirerek mitolojik bir hale getirilir. Türk dininde kartal çok önemli bir motifti. Onlara göre Tanrının habercisi de kartallardı. Bunun yanında göğe çıkmak isteyen şamanlar da kartal tüylerini takıyor ve kartal şekline girdiklerine inanıyorlardı (Ögel 1972: 1131-1145).

Osmanlılar, figürlü tasvirlerle rağbet etmedikleri ilk dönemlerde devlet arması olarak sultan tuğrasını kullanmakta idiler. Ancak orduda, özellikle Yeniçeri ortalarında armalı flamaların yer aldığı ve her biri başka bir ortayı ifade etmek üzere kılıç, hilal, fil ve ejder gibi figürlerin kullanıldığı bilinmektedir. Daha geç devirlerde ortaya çıkan devlet arması ise Batılı bir anlayışla düzenlenmiş çok unsurlu ve simetrik bir kompozisyonudur. Detaydaki bazı farklılıklarla uzun süre kullanılan bu armanın ana hatlarını, üstte bir daire içinde padişahın tuğrası ve onu alttan kavrayan içi kitabeli bir hilal, ortada bir rozet motifini çeviren on altı yıldızlı bir madalyon ve bunun iki yanında merkezden yanlara doğru açılan ay yıldızlı iki sancak ile arkalarından çıkarak yine yanlara doğru yayılan silah, terazi ve kitap gibi sembolik değere sahip çeşitli eşya figürü oluşturmaktadır. Resmî devlet arması ve bir süs unsuru olarak bol miktarda kullanılan bu kompozisyon II. Mahmut devrinde bozulmaya başlamış ve II. Abdülhamit devrinde de orijinalliğini kaybetmiştir (TDVİA, C.3, 1991: 382-383). II. Abdülhamit döneminden önce yapılan çalışmaların tamamının ortak özelliği incelenecek olursa sadece askeri sembollere ağırlık verildiği görülmektedir. Bu armalarda yalnızca tuğra⁶, yani sultan ve ordu yer alabilmiştir. Osmanlı arması göz önüne getirildiğinde bu armanın sadece devlete ait resmî belgeler ve binaların üzerinde değil, saatten fotoğraf kartına, hisse senetlerinden sigara kâğıtlarına, fincan zarflarından tütün tabakalarına, termosifondan mobilya oymalarına, kartpostallardan kitap cilt kapaklarına, at koşum takımlarından cam kâğıt ağırlıklarına kadar geniş bir alanda kullanıma erişmiştir. En güzelleri kadınların göz nuru döktükleri kadife panolara işlenerek evlerin, konakların duvarlarına asılmıştır. Osmanlı armasının eski değerini kaybetme sürecinde ise ilk dönemlerde üzerinde İstanbul adı ve halifenin armasını taşıyan her mal, Müslüman ülkelerde kolaylıkla satılmış ve tercih edilmişti. Ancak, Osmanlı Arması'nın kıymetlendirdiği malların adeta enflasyonunun yaşanması, ekonominin kurallarını harekete geçirmiş ve değerinin düşmesine neden olmuştur. Yine para, madalya, diploma, pul, askerî bina, okullar, hükümet daireleri gibi devletin gücünün, kişiliği ve saygınlığının yansıdığı yerlerin Osmanlı Arması ile taçlanan görünüşleri artık olağan karşılanır bir hal almıştı. Beyoğlu ya da Sirkeci'nin herhangi bir mağazasının, eczanesinin, terzisinin kapısı üzerinde yer alan armanın, Merkez Komutanlığı üzerinde de bulunması devlet binasının saygınlığını

⁶ Türk geleneklerine göre Tuğra, Oğuz Han'ın tahriri alametiydi. Bir kısım Türk bilginlerine göre bu kelime efsanevî bir kuş olan tuğradan gelmekte ve bu kuş ise Oğuzların büyük hakanının arması sayılmaktaydı. Tuğra, Büyük Selçuklularda ve Anadolu Selçuklularında görülmektedir. Osmanlı tuğraları ise sonradan arma şeklini alarak paralarda, resmî binalarda ve resmî kâğıtlar üzerinde hüviyet varaklarında da kullanılmak suretiyle yazılmıştır. Bu konuda bkz. (Savaş, 1994).

hafifletmiştir. Devletin gelir elde etmesi ve onur dağıtması armanın sağladığı hizmetlerden biri olurken, ağırlığına da istemeden zarar vermişti. Bu gelişim devletin ve insanların zenginlik, asalet ve aydınlığın rengiyle boyanmış altın yıldızlı tuğralara tekrar yönelmesine neden olmuştur (Özdemir 1997: 141-151).

2.Yeni Türkiye Cumhuriyeti'nin Hissettiği Bir Eksiklik: Arma

Millî Mücadele, bir askeri nihai zaferden sonra onu tamamlayan ve bir siyasi nihai zafer olan Lozan Antlaşmasının 24 Temmuz 1923'te imzalanmasıyla tamamlanmıştı. Türk toplumunu dünyaca kabul edilmiş olan sosyal ve kültürel değerlere kavuşturmak arzusu içerisinde; 13 Ekim 1923'te Ankara'nın Türkiye Devleti'ne "*idare makarrı*" olarak kabul edilmesi, Cumhuriyetin ilan edilmesi; "*Türkiye devletinin şekli hükümeti Cumhuriyettir*" cümlesinin 20 Ocak 1921 tarihli anayasanın birinci maddesinin sonuna eklenmesi ve Halifeliğin kaldırılması gibi önemli merhaleler geçirilmişti.

Türkiye Cumhuriyeti Osmanlı Devletinden ayrı yeni bir devlet idi. Bu yeni devletin kurulması ile Osmanlı'nın arması ve sembolleri hükümsüz kalmıştı. Maarif Vekâleti (Millî Eğitim Bakanlığı), bünyesindeki Mekatib-i İbtidaiye'nin kapılarındaki hanedana ait olan tuğra ve armaların [B. C. A., 180. 900. 7. 42. 1 (25. 10. 1924)], yine 02.11.1924 tarihinde Hükümet binalarındaki tuğra ve saltanat resimlerinin [B. C. A., 180. 900. 7. 42. 2 (02. 11. 1924)], 31.05.1925 tarihinde ise Hükümet binaları ve mekteplerden arma ve saltanat tuğralarının kaldırılması il ilgili önemli kararlar alınmıştı [B. C. A., 180. 900. 7. 42. 3 (31. 05. 1925)]. Ancak, Millî saraylarda bulunan sanat ve tarihî eser değeri taşıyan eşyalardaki tuğra ve saltanat armalarının kaldırılmasına gerek olmadığı (B. C. A., 080. 18.01. 15. 59. 12) yönünde de farklı bir eğilim ve karar da söz konusuydu. Bu kararlar sanata ve tarihe verilen değeri göstermesi açısından önem arz etmekteydi.

3. Türkiye Arması ile İlgili Teşebbüs ve Faaliyetler

Her devletin bir millî bayrağı ve bir de armasının olduğu bilinmektedir. Türklerde bu iki mukaddes eşyanın simgesi bir olup, ay ve yıldızla ifade edilmektedir. Ay da yıldız da gökyüzü cisimleri örnek alınarak ve insanların onlara bağladığı itikat üzerine bayrağa ve armaya layık görülmüşlerdir (Mollova 1999: 129). Türk'ün arması onun tarihini ve mefkûrelerini temsil edecek bir mahiyette olmalıydı (Zübeyir 1339/1923: 119) . Yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti, şanına yaraşır bir şekilde çalışma yapmaya karar vermiş ve bu konuda Maarif Vekâleti bünyesinde Türkiye Arması ile ilgili müsabaka açmıştır.

Halk tarafından sevilen Osmanlı Arması'nın kullanılmasına, tuğra yerine ay yıldız konularak devam edilmekle birlikte armanın daha çok bir süsleme elemanı olduğu görülmekte olup, çapraz bayraklar ve ortaya konan ay yıldızla adeta yeni bir arma yaratılmıştır. Osmanlı Devrinin bu muhteşem görümlü işaretinin etkilerinin sürdüğünü fark eden Cumhuriyet hükümeti, yeni bir arma meydana getirmek için faaliyete geçmiş. 9 Eylül 1925 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti arması için Maarif Vekâleti'nin genel bir yarışma açmasını kararlaştırmıştır.

Maarif Vekâleti, armanın şekil ve şartlarını, "*Millî Arma Şartnamesi*" adlı bir kitapçıkta toplayarak bu kitabı Nisan 1926'da kamuoyuna sunmuştu⁷.

On maddelik yarışma şartnamesinin en önemli esası ise şu şekilde izah edilmekte idi; "*Cumhuriyet armasının şeklini oluşturacak semboller tercihen Türk tarihinden alınacak ve bu semboller*

⁷ Arma için açılan yarışmanın şartları; müsabakaya iki resimle katılacağı, resimlerden birinin siyah çini mürekkeple tarama ve gölgeli diğerinin de aynı resmin gölgesiz çizgileri üzerine gölgesiz düz renklerle boyanmış olunacağı, muhteviyatını meydana getiren rumuzların tercihen Türk tarihinden alınması, seçici heyeti oluşturan üyenin beşinin Sanayi Nefise Encümeni tarafından beşinin de arma ile ilgili ilmi şubelerden Maarif Vekâleti tarafından seçileceği, oyların tasnifi neticesinde birinciye 1000, ikinciye 500, üçüncüye 300 lira ödül verileceği, ay- yıldız kalmak şartıyla arz edilen rumuzların seçimi ve tertibi konusunda özgür olunduğu belirtilmekte idi;(1926) *Millî Arma Müsabaka Şartnamesi*, Ankaras. 3-4.

heraldik bir biçimde bütün armalarda bulunan çizim esaslarına uygun olarak ve basit tarzda stilize edilecektir."

Türk Tarih Kurumu ise bu konudaki görüşlerini şu şekilde dile getiriyordu; "Genç Cumhuriyetimizi temsil edecek sembollerin anlatacakları anlam itibariyle kapsamlı olmaları sağlanmalıdır. Aynı zamanda arma gerçek sembollerle meydana getirilmelidir. Bu nedenle her türlü belgelenememiş söylenceler bir kenara bırakılıp tarih yazarlarının mutabık kaldıkları sembollerin bir bölümüyle arma şekli oluşturulmalıdır.

Aydınlık ve kültürü temsil eden Türk sembollerinden ay ve yıldız, kuvvet, sebat ve vatan savunmasını anlatan kalkan, memleketin çiftliğini sembolleştirmek üzere buğday başağı, ambleme kuvvet ve dayanıklılığı göstermek üzere bir meşe dalı, millî amaç olan istiklalimizi teyid etmek için İstiklal Madalyası'nın yer alacağı bir Cumhuriyet Arması oluşturulması uygun olacaktır" (Özdemir 1997: 160).

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi ise "Türkiye Cumhuriyeti Arması'nın Osmanlı İmparatorluğu armasından büsbütün farklı bir nitelikte olması için en eski millî geleneklerimizin göz önüne alınması gerektiğini" önemle belirtmiştir. "Anadolu Türklerinin İslâmiyet'ten önceki geleneklerinde mevcut olan kurt sembolü ile ay-yıldızın yeni armanın oluşumunda göz önüne alınabilecek başlıca semboller olduğu kaydedildikten sonra Türkiyat Enstitüsü'nün "elinde meşale tutan bir kurdu kendisine sembol kabul ettiğini" hatırlatılmıştır. Bu görüşleri ileri süren tarihçiler Zeki Velidi Togan, Ali Haydar Emir, Hüseyin Namık Orkun, Abdülkadir İnan, Ahmet Cevdet ile Fuat Köprülü'dür (Özdemir 1997: 161).

4 Türkiye Arması İle İlgili Maarif Vekâleti Bünyesinde Açılan Müsabaka

Yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti "Türkiye Arması" yapılmasını istemiş ve bu konuda Maarif Vekâleti bünyesinde 1927 senesinde bir müsabaka açılmıştı (Pakalın,1983: 83). Ancak, açılan bu müsabakaya katılan eserler ile ilgili bilgi eldeki mevcut belgeler ile sınırlı kalmıştır. Müsabakaya katılan şahıslar şunlardı;

Yzb. Tefvik Bey, (Bir arma ve armanın üzerindeki işaretlerin anlamını açıklayan bir belgeyle) [B. C. A., 180. 900. 7. 42. 10 (20. 01. 1927)],

Büyük Millet Meclisi Muhafız Kıtaatından Yzb. Fahri (Bir arma numunesiyle) [B. C. A., 180. 900. 7. 42. 16 (21. 03. 1927)],

Kars'ta binbaşı olarak görev yapan Hüsametdin Bey (Başbakana da gönderilen armanın İnkılâp ve Cumhuriyet arması olarak kabul edilmesi isteği [B. C. A., 30. 1000. 199. 357. 10] yönünde bir talebiyle),

Askeriyeden emekli Hüsnu oğlu Mehmet Galip (arma modelleriyle) [B. C. A., 180. 900. 7. 42. 15 (22. 02. 1927)],

Kd. Yzb. Selanikli Hasan Haşmet (arma numunesiyle) [B. C. A., 180. 900. 7. 42. 11 (3. 02. 1927)],

Bir ilkokul öğretmeni (arma modeliyle) [B. C. A., 180. 900. 7. 42. 14 (09. 12. 1927)],

12. 09. 1926 tarihinde Meclis Başkanı Kâzım Özalp ile birlikte Hariciye ve Dâhiliye vekilleri ile Köprülüzade Fuat Beylerin de heyete katılmaları ve bu konudaki düzenlenecek olan arma müsabakası heyetine seçilecek kişilerin belirlenmesi söz konusu olmuştur [B. C. A., 180. 900. 7. 42. 5 (12.09.1926)]. Millî Armanın seçilmesi için ise 16.11.1926 tarihinde Sanayi-i Nefise'den müderris İsmail Hakkı, İbrahim Çallı ve heykeltıraş İhsan Beylerin Ankara'ya gönderilmeleri konusunda bir bildiri yayınlanmıştır [B. C. A., 180. 900. 86. 416. 11 (16.11.1926)]. Bunu takiben 29.11.1926 tarihinde Millî Armanın tespiti için kurulacak heyetin [B. C. A., 180. 900. 7. 42. 7. (29.11.1926)] Ankara'da bulunmaları konusunda ayrı bir bildiri yayınlanmıştır. Bu gelişmelere ek olarak, 08.12.1926 tarihinde ise Millî Armanın seçilmesi için görevlendirilen heyet belirtilmiştir. Bu heyet; Mimar Kemal, heykeltıraş İhsan Yontan, ressam Kamil İsmail

Yeğen, İbrahim Çallı ve İsmail Hakkı Baltacıoğlu, Kâzım Özalp, Recep Peker, Cemil Uybadın, Tevfik Rüştü Aras ve Mustafa Necati'den oluşmuştur [B. C. A., 180. 900. 86. 417. 3 (08.12.1926)].

Numuneleri ayıracak olan hakem heyeti yaptıkları değerlendirme sonucunda gönderilen eserlerden üçünü seçmekle birlikte seçilen bu üç eserin sahibine, numunelerinde bazı tadilatlar yapmalarını teklif etmiş ve bunun [B. C. A., 180. 900. 7. 42. 12 (3.02.1927)] için üç şahsa bir ay mühlet vermiştir (Pakalın 1983: 83).

5.Karar Kılınan Türkiye Arması

Hakem heyetinin verdiği bir aylık süre sonunda finale kalan üç eserin sahibi istenilen değişiklikleri yaparak armaları teslim etmişti. Seçici kurul 23.11.1926 tarihinde Kâzım Özalp'ın başkanlığında toplanmış ve yaptıkları değerlendirmede Namık İsmail, Muhsin Rıfat ve Lütfi Bey'in projeleri en çok oy alan eserler olarak seçilmiş, ressam Namık İsmail'in hazırladığı eser birinci, diğer iki eserden Muhsin Rıfat'ınkini ikinci, Lütfi Bey'in arması ise üçüncü ilan edilmiştir (Unat 1982: 43-44). Daha sonra alınan bir karar ile 5.12.1926 tarihinde Cumhuriyet Arması müsabakasından İstanbul Erkek Lisesi öğretmenlerinden Lütfi Bey'in para ile ödüllendirilmesine [B. C. A., 180. 900. 7. 42. 9 (5. 12. 1926)] karar verilmiştir.

Hakem heyetinin karar kıldığı armaya bakıldığında; armanın bütün diğer armalar gibi bir kalkan içinde olduğu görülmektedir. Namık İsmail'in, kalkana hususi bir şekil vermesiyle Türk armasını teşkil eden kalkan hususi bir şekil almıştır. Kalkanın zemini kırmızı olup, merkezinde Türk bayrağını teşkil eden ay yıldız vardır. Bu ise millî ayırt edici işarettir. Ay yıldızın altındaki kurt Oğuz menkibesine işaret etmekte ve menkibenin kurt yardımıyla ifade ettiği millî iradeyi temsil etmektedir. Kurdun ayakları altında kısa mızrak vardır. Kısa mızrak eski Türk silahı olmak üzere konulmuştur. Kalkanın altında ise İstiklâl Madalyası olup, bunun ise İstiklâl Harbini ve bunun neticesini muhafaza etmenin vazife olacağını ifade etmektedir. Madalyanın içindeki (T.C.) harfleri Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk harfleridir. Türkiye Cumhuriyeti İstiklâl Zaferinin yeni doğmuş olduğunu göstermek amacıyla (T.C.) harfleri madalyanın içine konmuştur. Kalkanın etrafı feyiz ve kudreti göstermek üzere başak ve meşe yaprağıyla sarılmıştır. Türkiye armasında Türk milletinin istikbale ait mefkûresini armanın üzerindeki meşale göstermektedir. Cumhuriyet ilim ve irfanın yayılmasını mefkûre kabul etmiştir. Meşale ile Cumhuriyetin bu idealini de tespit ettiği görülmektedir (Pakalın 1983: 83-84). Ancak, basit ve ahenkli olan arma, sebebi belli olmaksızın resmî şekle sokulmamış bu güzel düşünce de fiiliyata geçirilememiştir.

Sonuç

Armanın doğup, gelişmesinde insan topluluklarının önemli katkıları olduğu görülmektedir. İnsan topluluklarının bir arada yaşamasıyla birlikte bu birlikteliği sağlamada önemli bir faktör olan totem Türklerdeki karşılığı ise ongun olan, hayvan, rüzgar, ay, güneş, su gibi varlıklar arma simgesinin doğup, gelişmesine neden olmuştur. Tarih öncesi dönemlerden günümüze kadar varlığını sürdüren ve iletişim görevi gören arma ve benzeri semboller değişik soy ve devletlere, farklı dinlere ait olmakta, ancak ayrı sembol ve işaretlerin ortaya çıktığı da görülmekte idi.

En eski devirlerden itibaren Türklerde belirli grupların belirli işaretleri olduğu görülmektedir. Bundaki önemli faktörlerden birisi yaşanan coğrafyanın iklim ve tabiat şartlarına bağlı olarak ortaya çıkan yaşam tarzı ve dinî inançtı. Malûm olduğu üzere Türklerdeki daha çok tabiat kuvvetlerine, atalar kültürüyle birlikte Gök Tanrı inancına bağlı bir yapı söz konusuydu.

Türkler mübarek ve kutlu saydıkları hayvanlara ongun adını vermiş. Ergenekon ve Türeyiş destanlarında belirtildiği gibi Türklerin türeyişinde kurt kültürünün önemli bir yeri olduğu, özellikle Hunların ve Göktürklerin kurt başlı sancak taşımalarının kökeni bu kültürden kaynaklanmaktaydı. Türkler bu kültürel özelliklerin doğurduğu sembolizme bağlı kalmışlardı. Bozkır kültürü ve Türklerin dinî inançlarının birer yansıması şeklinde olan ongunlar kutsallığın yanı sıra işlevsel açıdan aidiyet ve sahipliği ön planda olduğu tutmakta idiler. Gök Tanrı

inancının doğurduğu güneş, ay ve dağların da kutsallığının Türk sembolizminde önemli bir yer aldığı görülmektedir.

Türkler'de yırtıcı hayvanlar eskiden beri boyların sembolü olarak saygı görmüştür. Anadolu Selçukluları sikkeler, seramik ve çini eserlerle taş ve madeni süslemeler üzerinde arma olarak çift başlı kartal motifini kullandıkları gibi, Türklerde kartala saygı eski bir din geleneğiydi. Selçuklu çağında bir sembol veya arma olarak görülen kartalların Müslüman abidelerin üzerine vurulmasında hiçbir engel görülmediği açık bir şekilde görülmüştür.

Osmanlıların figürlü tasvirlerle rağbet etmedikleri ilk dönemlerde devlet arması olarak sultanın tuğrası kullandıkları görülmekle birlikte, geç devirlerde ortaya çıkan devlet armasının ise Batılı bir anlayışla düzenlenmiş çok unsurlu ve simetrik bir kompozisyondu. Bu ise II. Mahmut devrinde bozulmaya başlamış ve II. Abdülhamit devrinde de orijinalliğini kaybetmiştir.

Her devletin bir millî bayrağı ve bir de armasının olduğu görülmektedir. Yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti ise Osmanlı Devletinden ayrı yeni Cumhuriyetin şanına yaraşır bir şekilde çalışma yapmaya karar vermiştir. Çünkü Cumhuriyet'in kurulması ile birlikte Osmanlı Arması'nın hukuksal değeri ortadan kalkmıştı. Türkiye Cumhuriyeti arması için Maarif Vekâleti'nin genel bir yarışma açması kararlaştırılmış. Yapılan müsabakayı Namık İsmail'in hazırlamış olduğu arma kazanmıştır. Malûm olunan armada bir kalkan yüzüne çizilen ve Türklüğün esas remizleri sayılan meşale, harbe, kurt, başak, T.C. kısaltmalarını taşıyan İstiklâl Madalyası bulunmaktadır. Kalkanın ortasında en büyük saha ay ve yıldızla hasredilmiştir. Şimdilik Türkiye Arması bir kalkan içinde bu ay ve yıldızla temsil edilmektedir. Bugün itibarıyla resmî arması olmayan bir devlet olan Türkiye'nin bağımsızlık sembolü olan Türk Bayrağı, 1937'de çıkan bir nizamname ile bugünkü şekline kavuşmuştur. Arma olarak ise ay yıldız, her yerde Türk Devleti'ni ve Türkleri temsil etmektedir.

KAYNAKÇA

Arşiv Belgeleri

Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi (B. C. A.)

30. 1000. 199. 357. 10.

080. 18.01. 15. 59. 12.

180.900. 7. 42. 1 (25.10.1924).

180. 900. 7. 42. 2 (02. 11. 1924).

180. 900. 7. 42. 3 (31. 05. 1925).

180. 900. 7. 42. 5 (12. 09. 1926).

180. 900. 7. 42. 7. (29. 11. 1926).

180. 900. 7. 42. 9 (5. 12. 1926).

180. 900. 7. 42. 10 (20. 01. 1927).

180. 900. 7. 42. 11 (3. 02. 1927).

180. 900. 7. 42. 14 (09. 12. 1927).

180. 900. 7. 42. 15 (22. 02. 1927).

180. 900. 7. 42. 16 (21. 03. 1927).

180. 900. 86. 416. 11 (16. 11. 1926).

180. 900. 86. 417. 3 (08. 12. 1926).

Araştırma ve İnceleme Eserler

ARSEVEN, C. E. (1975), *Sanat Ansiklopedisi*, C. I, İstanbul, Milli Eğitim Basımevi.

ARTİN, Y. (1902). *Contribution à l'étude du blason en Orient*, Bernard Quaritch: Londres; Le Caire.

BERKES, N. (2002). *Türkiye'de Çağdaşlaşma*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

ÇORUHLU, Y. (1995). *Türk Sanatında Hayvan Sembolizmi*, İstanbul: Seyran Yayınevi.

ELİADE, M. (1992). *İmgeler, Simgeler*, Ankara: Gece Yayınları.

HAUCOURT, G. & DURIVAULT, G. (1992). *Le blason, Que sais-je?* Presses Universitaires de France, Paris.

İLHAN, S. (2008). *Evrimeleşen Türk Devrimi*, Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları.

İNAN, A. (2000). *Tarihte ve Bugün Şamanizm (Materyaller ve Araştırmalar)*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

KOCA, S. (2003). *Türk Kültürünün Temelleri*, Ankara: Başkent Matbaacılık.

Komisyon (1971). *Türk Ansiklopedisi*, C. 3, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

Komisyon (1991). *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 3, İstanbul: TDVY.

Komisyon (1992). *Türk Dünyası El Kitabı* C. 1, Ankara: Coğrafya-Tarih, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları.

- KÖPRÜLÜ, F. (1939). "Ortazaman Türk Devletlerinde Hukuki Sembollerdeki Motifler", *Türk Hukuk ve İktisat Tarihi Mecmuası*, Cilt 2.
(1926) *Milli Arma Müsabaka Şartnamesi*, Ankara.
MOLLAVA, M. (1999). "Kün-AY Kültü ve Türk Bayrağı ve Armasında Ay İle Yıldız", *Türk Kültürü*, S. 431, Yıl: XXXVII.
MUMCU, A. (2005). "Atatürk ve Çağdaşlaşma Üzerine Genel Bir Değerlendirme", *Atatürk ve Çağdaşlaşma (Belgeler ve Görüşler)*, Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları.
ÖGEL, B. (1972). "Türklerde Kartal ve Kartal Arması", *Türk Kültürü*, C. 10, Sayı: 118.
ÖNEY, G. (1998). *Anadolu Selçuklu Mimari Süslemesi ve El Sanatları*, Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
ÖZDEMİR, K. (1997). *Osmanlı Arması*, İstanbul: Dönence Basım ve Yayın Hizmetleri.
PAKALIN, M. Z. (1983). *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü I*, İstanbul.
SAMİ, S. (1933). "Orta Zamanlarda Türk Armaları", *Resimli Şark*, Sayı: 27.
SAVAŞ, M. (1994). "Bayrak, Tuğra, Sancak", *Aksu Gazetesi*, Yıl: 9, S. 344-350.
SÜMER, F. (1999). *Oğuzlar (Türkmenler)*, İstanbul: Türk Dünyasını Araştırma Vakfı.
UNAT, F. R. (1982). "Türkiye, Armasız Bir Devlettir", *Yıllarboyu Tarih*, C. 5, İstanbul.
URAZ, M. (1992). *Türk Mitolojisi*, İstanbul: Mitolojya Yayınları.
UZUN, H. (2005). *Atatürk'ün Nutuk'unun İçerik Analizi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü.
ZÜBEYİR, H. (1339/1923). "Türk Cumhuriyet Arması ve Darb Olunacak Sikkelerdeki Milli Alametler", *Milli Mecmua*, 1. Sene, Sayı 8.

EKLER

Emreler ve Kararlar Dairesi Başkanlığı (Mühür)

№ 180/09

1923

1339

180/09

1339

180/09

1339

آقره: ۱۱۲۶/۸۳۱/۳۴

مختارین و کمالین

خبره:

وکالت جلیله یه

ملی آریا خنده نهائی قرار یویولک اوزره وکالت جلیله یونک مدت ووتی مربوط
۱۶- تشوین ثانی - ۱۳۱۶ تاریخ و ۲۸-۱۳۱۷ نوبیلی تلفرافظ معلوله دعوت یویولک
آریا تمییز هیئتدن و نتائج نفیسه انجمنی انباشندان مدیر اسماعیل حق ، هیکتلغوش
احسان و موسیقیشناسل موسی قیبرا بگلر ۲۰- تشوین ثانی - ۱۳۱۶ تاریخنده آقره یه
واصل اولوب ۲۷- تشوین ثانی - ۱۳۱۶ تاریخنده قاردار وئیلغلریش بالاکیال عدتایده چاکلر
نهن استانبول - آقره عزیمت و عدوت خوجراهلرله یویولک له له سنه مساعده یویولکاسنی
رجا ایده بم انتم .

منابع نفیسه مدیر
مدیرت لیلیه
صدر

مختارین و کمالین

مختارین و کمالین

مختارین و کمالین

(مخراتک حاکمی دائره ائلامسیله یازیلان اوزره جواب تشکیل لیتیکک تصریحی دیا اولور)

آقره: ۱۱۲۴

مختارین و کمالین

خبره:

منابع نفیسه لیلیه

منابع نفیسه لیلیه

منابع نفیسه لیلیه

منابع نفیسه لیلیه

(مخراتک حاکمی دائره ائلامسیله یازیلان اوزره جواب تشکیل لیتیکک تصریحی دیا اولور)

Maarif Vekaleti (قلم مخصوص مدیر لکلی) مسوده لکلی

تاریخ	تاریخ	تاریخ	تاریخ
۱۰/۱۰/۲۵	۱۰/۱۰/۲۵	۱۰/۱۰/۲۵	۱۰/۱۰/۲۵

اوراقلک لوی:
 موضوع:
 قلم ناموری:
 ۲۸۷
 ۸۵۷

بهمین صرافتین بدیرینه
 { خدمت ساریه در ایشیه رسته در آردار سلفه طیارینت
 قادریه ایچار کدره هفتت (ایچار کدره ساریه ۲۰۸۶
 نودولو قاریر حورینه

حکومت باریه در ایشیه رسته در آردار سلفه طیارینت
 ایچار کدره هفتت ایچار کدره ساریه ۲۰۸۶
 نودولو قاریر حورینه
 ایچار کدره ساریه ۲۰۸۶
 ایچار کدره ساریه ۲۰۸۶

اصلی ۱۰/۱۰/۲۵ قلم مخصوص مدیر لکلی

180 09 7 42 3

Ek-2: Maarif Vekaleti (Milli Eğitim Bakanlığı) Hükümet Binaları ve Mekteplerden Arma ve Saltanat Tuğralarının Kaldırılması 180.900.7.42.3 (31.05.1925)

Maarif Vekaleti (قلم مخصوص مدیر لکلی) مسوده لکلی

تاریخ	تاریخ	تاریخ	تاریخ
۱۰/۱۰/۲۵	۱۰/۱۰/۲۵	۱۰/۱۰/۲۵	۱۰/۱۰/۲۵

اوراقلک لوی:
 موضوع:
 قلم ناموری:
 ۲۸۷
 ۸۵۷

بهمین صرافتین بدیرینه
 { خدمت ساریه در ایشیه رسته در آردار سلفه طیارینت
 قادریه ایچار کدره هفتت (ایچار کدره ساریه ۲۰۸۶
 نودولو قاریر حورینه

حکومت باریه در ایشیه رسته در آردار سلفه طیارینت
 ایچار کدره هفتت ایچار کدره ساریه ۲۰۸۶
 نودولو قاریر حورینه
 ایچار کدره ساریه ۲۰۸۶
 ایچار کدره ساریه ۲۰۸۶

اصلی ۱۰/۱۰/۲۵ قلم مخصوص مدیر لکلی

180 09 7 42 3

Ek-3: Maarif Vekaleti (Milli Eğitim Bakanlığı) Milli Armanın Seçilmesi için Görevlendirilen Heyet (08. 12. 1926)

 حکومت پنجاب
 وزیر اعلیٰ
 لہور

مختصر وارے سے مندرجہ ذیل پر ردہ طعینوں کو جواب دینے کے لئے مندرجہ اعلیٰ تعینات مفاد سے تعلق رکھنے والے تمام اہل حق اور مستحقوں کو مطلع کیا جا رہا ہے کہ حکومت پنجاب کے عہدہ داروں کے پاس ان کے بارے میں تمام معلومات دستیاب ہیں اور ان کے بارے میں ضروری اقدامات کیے جارہے ہیں۔

اس کی تصدیق کے طور پر
 ۹۹/۲۶
 ۲۶/۹۹

اس کی تصدیق کے طور پر
 ۱۲/۱۲
 ۱۲/۱۲

۸۸۰ ۰۹

 حکومت پنجاب
 وزیر اعلیٰ
 لہور

مکتوبہ ایجوکیشن
 لہور
 ۱۱۱۵

مختصر وارے سے مندرجہ ذیل پر ردہ طعینوں کو جواب دینے کے لئے مندرجہ اعلیٰ تعینات مفاد سے تعلق رکھنے والے تمام اہل حق اور مستحقوں کو مطلع کیا جا رہا ہے کہ حکومت پنجاب کے عہدہ داروں کے پاس ان کے بارے میں تمام معلومات دستیاب ہیں اور ان کے بارے میں ضروری اقدامات کیے جارہے ہیں۔

اس کی تصدیق کے طور پر
 ۹۹/۲۶
 ۲۶/۹۹

اس کی تصدیق کے طور پر
 ۱۲/۱۲
 ۱۲/۱۲

۸۸۰ ۰۹

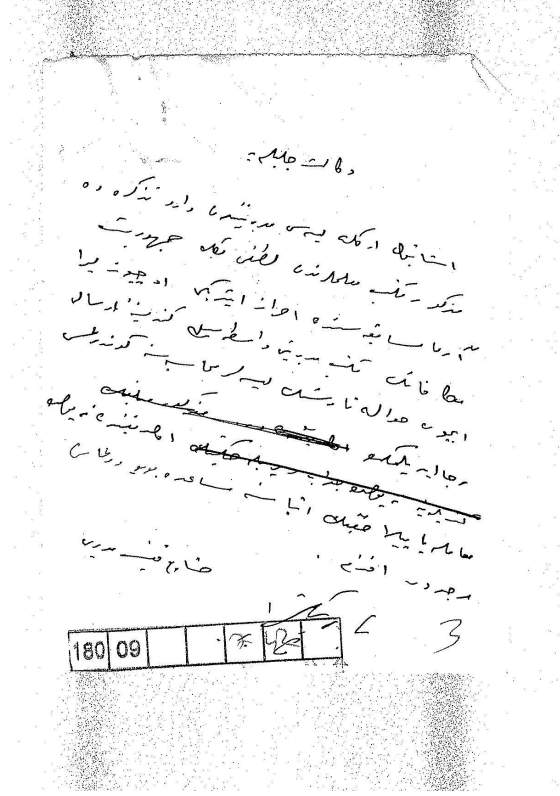
مختصر وارے سے مندرجہ ذیل پر ردہ طعینوں کو جواب دینے کے لئے مندرجہ اعلیٰ تعینات مفاد سے تعلق رکھنے والے تمام اہل حق اور مستحقوں کو مطلع کیا جا رہا ہے کہ حکومت پنجاب کے عہدہ داروں کے پاس ان کے بارے میں تمام معلومات دستیاب ہیں اور ان کے بارے میں ضروری اقدامات کیے جارہے ہیں۔

اس کی تصدیق کے طور پر
 ۹۹/۲۶
 ۲۶/۹۹

اس کی تصدیق کے طور پر
 ۱۲/۱۲
 ۱۲/۱۲

۸۸۰ ۰۹

(محروک مائیک دائرہ الامدیہ پلازاں اور اے جوب تکرار آئینہ تک تک صریحی رجا اولیو)

Ek-4: Maarif Vekaleti (Milli Eğitim Bakanlığı) Cumhuriyet Arması Müsabakasından İstanbul Erkek Lisesi Öğretmenlerinden Lütfi Bey'e Para Ödülü Verilmesi 180. 900. 7. 42. 9 (05. 12. 1926)

Ek-5: Maarif Vekaleti'nin 1927 Yılında Düzenlediği Arma Yarışması sonucunda Birinci Seçilen Namık İsmail'in Arması